

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземних мов
Кафедра німецької мови і літератури з методикою викладання

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри Карпюк В.А

« ____ » _____ 2024 р.

Реєстраційний № _____
« ____ » _____ 2024 р.

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ПРИКАЗОК І ПРИСЛІВ'ІВ У
ВДОСКОНАЛЕННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ НА СЕРЕДНЬОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ МОВИ

Кваліфікаційна робота студентки
групи НАФм-23
ступінь вищої освіти «магістр»
спеціальності 014.02 Середня освіта
(Мова та зарубіжна література (німецька))
Данилюк Поліни Сергіївни

Керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри німецької мови і
літератури з методикою викладання
Карпюк Валентина Андріївна

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ кількість балів _____

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Данилюк Поліна Сергіївна, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧН ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ПРИКАЗОК І ПРИСЛІВ'ЇВ У ВДОСКОНАЛЕННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	7
1.1 Поняття іншомовної комунікативної компетентності	7
1.2 Поняття прислів'їв та приказок: сутність та підходи, їх розмежування ..	12
1.3 Прислів'я та приказки як засіб навчання іноземної мови.....	19
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ПРИСЛІВ'ЇВ ТА ПРИКАЗОК У НАВЧАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	25
2.1 Методичні підходи до використання приказок і прислів'їв у вдосконаленні іншомовної комунікативної компетентності	25
2.2 Розробка та впровадження навчальних матеріалів з використанням приказок і прислів'їв у процесі вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності	35
Висновки до розділу 2	47
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	54
ДОДАТКИ.....	59

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі, що характеризується глобалізацією та інтеграцією різних культур, знання іноземних мов стає невід'ємною частиною професійної та особистісної компетентності. Однією з ключових складових цього процесу є комунікативна компетентність, яка дозволяє ефективно спілкуватися в різних мовних і культурних середовищах. На середньому етапі вивчення мови особливо важливо використовувати різноманітні методики, що сприяють вдосконаленню цієї компетентності.

Однією з таких методик є використання приказок і прислів'їв – невід'ємних елементів мовної культури, які не лише збагачують словниковий запас, але й допомагають зрозуміти культурні особливості народу, мову якого вивчають. Приказки та прислів'я, будучи компактними носіями народної мудрості, відображають менталітет та світогляд, а також сприяють розвитку образного мислення та мовленнєвої інтуїції; допомагають розширити виразні можливості мовлення, роблячи його більш емоційним, образним та цікавим для аудиторії. Вони також сприяють розвитку мовної інтуїції та вмінню використовувати ідіоматичні вирази у відповідних контекстах. Це особливо важливо на середньому етапі вивчення мови, коли учні повинні оволодіти складнішими мовними конструкціями і навчитися використовувати їх у реальних комунікативних ситуаціях.

Необхідність постійного вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності (зокрема шляхом розширення лексичного запасу, розвитку культурної обізнаності та загального підвищення рівня володіння іноземною мовою завдяки використанню прислів'їв і приказок) як основи успішної комунікації з представниками інших культур в умовах глобалізації і зумовила вибір теми дослідження.

Велике значення вивченню питання щодо вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності приділяли: Д. Бегек, Н. Бідюк, О. Волошина,

І. Вяхк, М. Галицька, Н. Завіниченко, М. Кенел, С. Козак, Н. Костенко, С. Ніколаєва, Л. Онуфрієва, О. Павленко та О. Тинкалюк.

Питанням дослідження прислів'їв і приказок займалися В. Бобкова, Й. Багмут, Т. Капітан, Л. Траїліна, Г. Удовиченко, J. Albrecht, Н. Burger, F. Coulmas, R. Jente, P. Kühn та W. Mieder.

Метою дослідження є розробка навчальних матеріалів щодо використання прислів'їв і приказок для вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності учнів на середньому етапі вивчення німецької мови.

Досягнення поставленої мети вимагає розв'язання таких **завдань**:

– опрацювати науково-методичну літературу за темою дослідження та визначити сутність ключових понять: іншомовна комунікативна компетентність, прислів'я, приказка;

– охарактеризувати роль та значення приказок і прислів'їв для вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності;

– розглянути актуальні методичні підходи до використання приказок і прислів'їв у вдосконаленні іншомовної комунікативної компетентності;

– розробити навчальні матеріали на основі прислів'їв та приказок для вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності.

Об'єктом дослідження є іншомовна комунікативна компетентність на середньому етапі вивчення німецької мови.

Предметом дослідження специфіка використання німецьких приказок і прислів'їв для вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності на середньому етапі вивчення німецької мови.

Матеріалом дослідження стали німецькі прислів'я та приказки як автентичне джерело та засіб вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності.

У процесі проведення дослідження було використано такі **методи дослідження**:

- аналіз наукової літератури, порівняння, узагальнення та систематизація даних;
- описовий метод (для пояснення понять іншомовна комунікативна компетентність, фразеології та різних фразеологічних одиниць);
- метод компонентного аналізу (встановлення структури змісту прислів'їв та приказок);
- інтерпретаційний метод (для визначення ролі прислів'їв та приказок у формуванні іншомовної комунікативної компетентності).

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання німецьких приказок і прислів'їв для розширення словникового запасу учня, занурення в культурний контекст та краще його зрозуміння. Навчання мови через вивчення народної мудрості також може стимулювати інтерес здобувача освіти до культури та історії країни, мова якої вивчається, сприяти розвитку лінгвокраїнознавчої компетентності і загалом мати позитивний виховний ефект.

Дослідження пройшло **апробацію** у вигляді публікації тез у VII міжнародній студентській науковій конференції «Розвиток суспільства та науки в умовах цифрової трансформації» (м. Тернопіль 15 листопада 2024 р.).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, додатку. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 61 сторінка. Обсяг основного тексту на 50 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧН ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ПРИКАЗОК І ПРИСЛІВ'ІВ У ВДОСКОНАЛЕННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

1.1 Поняття іншомовної комунікативної компетентності

У нових історичних умовах глобалізованого світу виникає необхідність у наукових пошуках шляхів, що ведуть до формування гармонійно розвиненої особистості, яка усвідомлює свої можливості, прагне до самоосвіти, самовдосконалення, максимальної самореалізації, до досягнення життєвого успіху. Проблема формування іншомовної комунікативної компетенції займає вагоме місце в сучасних методичних дослідженнях, а її вивчення як важливої складової успішності тільки набирає обертів.

Цьому питанню приділяли увагу такі науковці: Д. Бегек, Н. Бідюк, П. Васільєва, І. Вихор, І. Вякк, М. Галицька, Н. Завіниченко, Ю. Задунайська, М. Кенел, С. Козак, Н. Костенко, С. Ніколаєва, Л. Онуфрієва, О. Павленко та О. Тинкалюк.

Здійснений на основі вивчення джерел досліджуваної теми дефінітивний аналіз терміну «іншомовна комунікативна компетентності» показав, що до його тлумачення існує кілька підходів. Зокрема в Законі України «Про вищу освіту» [22] компетентність розглядається як динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти. Також необхідно зазначити, що дане поняття розглядається і в Національній рамці кваліфікацій України, де визначено, що компетентність є здатністю особи до виконання

певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості. Сформовані компетентності є результатом навчання [21].

Компетентність (лат. *competentia*, від *competo* – взаємно прагну; відповідаю, підхожу) – гарна обізнаність у чому-небудь, знання, досвід; знання і досвід у тій чи іншій галузі; поінформованість, обізнаність, авторитетність [23, с. 126].

У психолого-педагогічній літературі компетентність розглядається як категорія оцінна, що характеризує людину як суб'єкта певного виду діяльності й забезпечує досягнення успіхів. При цьому оцінюються такі компоненти, як структура знань і вмінь, ціннісні орієнтації, ставлення до діяльності, її результативність і здатність до її вдосконалення [17, с. 61]

Щодо іншомовної комунікативної компетентності, автор [37] (на основі аналізу робіт кількох авторів) схиляється до думки, що вона є інтегративним утворенням особистості, яке має складну структуру й виступає як взаємодія і взаємопроникнення лінгвістичної, соціокультурної й комунікативної компетенцій, рівень сформованості яких дозволяє майбутньому спеціалісту ефективно здійснювати іншомовну, а отже, міжмовну, міжкультурну й міжособистісну комунікацію.

Департаментом Європейського Союзу було розроблено документ «Загальноєвропейські компетентності володіння іноземною мовою: вивчення, викладання, оцінка» [12, с. 168], згідно якого «мовна (комунікативна) компетентність реалізується в видах діяльності і діях, спрямованих на породження і сприйняття текстів, в зв'язку з певними темами і сферами спілкування і з застосуванням відповідних стратегій», визначає здатність людини до вирішення завдань спілкування в різних умовах з урахуванням різних обмежень та цілеспрямовано формується в процесі навчання мовам.

У роботі [38] зазначено, що проблема визначення іншомовної комунікативної компетентності була і є предметом розгляду численної когорти дослідників. Можна виділити декілька підходів до даного визначення.

Такого висновку автор дійшла, провівши порівняльний аналіз підходів до визначення цього інтегрального поняття.

Такі представники першого підходу, як О. Тинкалюк та І. Вяхк розглядають іншомовну комунікативну компетентність, як наявність знань іноземної мови, а також умінь та досвіду розв'язання типових комунікативних завдань.

О. Тинкалюк, зокрема, визначає цей термін як знання мови, високий рівень практичного володіння як вербальними, так і невербальними її засобами, а також досвід володіння мовою на варіативно-адаптивному рівні залежно від конкретної мовленнєвої ситуації [19, с. 59].

В свою чергу, І. Вяхк розширює дане поняття та твердить, що іншомовна комунікативна компетентність – це наявність фонетичних, лексичних, граматичних знань та здатність застосовувати ці знання на практиці, а також сформованість комунікативних умінь у говорінні, читанні, письмі, аудіюванні. Також вчена наголошує, що формуючи іншомовну комунікативну компетентність здобувачів освіти, слід забезпечити їх мовними засобами іноземної мови, за допомогою яких вони можуть реалізувати всі функції спілкування: інформаційну (пізнавальну, когнітивну), регулятивну (спонукальну), емоційно-оціночну (ціннісно-орієнтаційну), етикетну. Не менш важливим завданням є навчити здобувачів освіти виходити з положення за браком іншомовних мовних засобів (компенсаторними вміннями) – використовувати перифраз, замінювати потрібне слово синонімом і т.п. Необхідно створити умови для набуття ними мінімального досвіду з розв'язання типових комунікативних завдань: запитати інформацію, повідомити інформацію, пояснити інформацію, сприйняти і зрозуміти сприйняту інформацію; спонукати до чогось, попросити про щось, запропонувати щось, порадити, домовитись про щось, сприйняти спонукання і відреагувати на нього; виразити думку, оцінку, виразити почуття, емоції, доказувати, переконувати, відчувати задоволення/незадоволення та інші почуття від сприйнятої інформації; звернутись, почати розмову, виразити інтерес до

співрозмовника, уважно слухати і чути, підтримати розмову, закінчити її, привітати з святом, подякувати, виразити співчуття. Потрібно озброїти учня соціокультурними та краєзнавчими знаннями і дати йому можливість застосувати їх на практиці. Необхідно цілеспрямовано формувати у учнів позитивне ставлення до вивчення іноземної мови [5, с. 149].

Існує також інший підхід до визначення іншомовної комунікативної компетентності, представниками якого є О. Павленко, М. Галицька, Д. Бегек. Вони вважають, що це певне інтегроване утворення особистості, яке передбачає володіння іноземною мовою та набуває в результаті навчання і визначає рівень професіоналізму майбутнього фахівця.

Автор особисто погоджується з представниками третього підходу, близького до Національної рамки кваліфікацій України. Оскільки представники третього підходу вважають іншомовну комунікативну компетентність здатністю особи вільно взаємодіяти з носіями мови, здійснювати міжкультурне спілкування засобами іноземної мови.

У науково-педагогічній літературі не існує також єдиного підходу і щодо визначення структури іншомовної комунікативної компетентності. У загальному вигляді структуру іншомовної комунікативної компетентності можна подати у сукупності таких компонентів, як лінгвістична, соціолінгвістична та прагматична компетенції [39].

На думку М. Кенела (M. Canal), складовими структури іншомовної комунікативної компетентності є: дискурсивна компетентність (здатність поєднувати окремі речення у зв'язне усне або письмове повідомлення, дискурс, за допомогою різноманітних синтаксичних та семантичних засобів); соціолінгвістична компетентність (здатність здійснювати мовленнєвий акт та дискурс відповідно до певного соціолінгвістичного контексту іншомовної комунікації); стратегічна компетентність (здатність обирати адекватну стратегію дискурсу з метою підвищення ефективності іншомовної комунікації); лінгвістична компетентність (здатність розуміти та продукувати

раніше засвоєні або аналогічні їм висловлювання, а також потенційна здатність розуміти нові висловлювання іншомовного середовища) [28, с. 16].

Н. Бідюк розглядає структуру іншомовної комунікативної компетентності як сукупність цілей навчання у різних видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, говорінні, читанні, письмі), знань (мовленнєвих, мовних, паралінгвістичних, лінгвонародознавчих, морально-етичних), навичок, умінь (мовних, мовленнєвих, комунікативних, гностичних, перцептивних, паралінгвістичних, лінгвонародознавчих, організаційних) та досвіду (комунікативного, методичного, технологічного) як результату комунікативної діяльності в спілкуванні [2, с. 158].

Н. Завіниченко виділяє наступні компоненти іншомовної комунікативної компетентності:

1. Гностичний: система знань про сутність та особливості спілкування взагалі та професійного зокрема; знання про стилі іншомовного спілкування, загальнокультурна компетентність.

2. Комунікативний: комунікативні вміння, які дозволяють встановлювати контакт із співрозмовником, керувати ситуацією взаємодії з суб'єктом іншомовної комунікації; культура мовлення; експресивні вміння; перцептивно-рефлексивні вміння, які забезпечують можливість пізнання внутрішнього світу партнера спілкування та розуміння самого себе.

3. Емоційний: гуманістична установка на спілкування, інтерес до іншої людини; готовність вступати в особистісні, діалогічні взаємини, розвинуті емпатія та рефлексія; високий рівень ідентифікації з виконуваними професійними та соціальними ролями; позитивна Я-концепція та психоемоційний стан [8, с. 154]

Досягнення мети даного дослідження вимагає, зокрема, вирішення таких завдань як аналіз основних підходів до визначення поняття іншомовної комунікативної компетентності та прийняття за основу узагальненого визначення.

Отже, зважаючи на все вище сказане, приймаємо таке визначення іншомовної комунікативної компетентності – це здатність особи успішно налагодити іншомовне спілкування відповідно до актуальних комунікативних потреб в різноманітних міжкультурних ситуаціях із урахуванням лінгвістичних і соціальних правил, яких дотримуються носії мови. Це також здатність провадити навчальну, а в подальшому професійну діяльність іноземною мовою.

1.2 Поняття прислів'їв та приказок: сутність та підходи, їх розмежування

Прислів'я функціонують у кожній культурі, етносі та мові. Вони передаються з покоління в покоління та успадковуються носіями певної мови. Загалом, прислів'я повсякчас містять повідомлення про чесність та хорошу поведінку [24, с. 15]. Таким чином, прислів'я – це форма мови, яка відображає культуру мовної спільноти, норми та хід думок.

Прислів'я та приказки можуть функціонувати як «лінгвістичний міст» задля імплементації міжкультурної комунікації, відображаючи культурні символи мови [31, с. 159].

Як зазначає українська філологиня В. Бобкова, «немає такої людини, яка б у своєму житті не користувалася цими образними поетичними шедеврами, створеними народом, перевіреними життєвим досвідом багатьох поколінь і відшліфованими протягом віків» [3, с. 645]. Переважна більшість приказок та прислів'їв походять від байок, народних пісень тощо.

Водночас, згідно з науковими результатами досліджень української вченої В. Бобкової, феномен прислів'їв і приказок репрезентує собою, як правило, один жанр, адже точного розмежування між ними практично не можна окреслити [3, с. 550]. Проте, слід зауважити, що не ототожненість між ними включає в себе в той обсяг меседжу, імплементований в обох поняттях.

Таким чином, в прислів'ї імплементують цілісну думку в повному обсязі, в той час, як приказка тільки натякає на щось. Приказка у більшості випадків репрезентується, як складова прислів'я, яку виокремили із нього або ще не сформулювали остаточно до форми прислів'я.

Приказки переважно лаконічно окреслюють важливі та ключові характеристики дійових осіб, де зацентровано на домінуючій. Водночас прислів'я передбачають функціонування декількох елементів, таких як: дійова особа та дирекція її основної риси та характеристики (предмет), діяльність об'єкта чи його стан [9]. Так, можна зробити висновок, що приказкою можна вважати стислий сталий вислів, що за своїм змістом близький до прислів'я.

У свою чергу німецький науковець Ф. Кулмас наголошує на тому, що прислів'я зазвичай репрезентовано як речення з непрямим значенням, що окреслює загальну оцінку певної проблеми чи ситуації [8, с. 190].

Феномен приказок і прислів'їв, попри унікальні свої характеристики, слугує природним явищем фразеологічного фонду мови, адже репрезентує собою фундамент для творення, деривації багатьох фразем, найчастіше, це пов'язано з прикладами предикативних фразем [20, с. 22]. Переважно вони ілюструють попередження, настанови, позитивне ставлення до чогось, повчання тощо. Наприклад: *Man muss das Eisen schmieden, solange es heiß ist.*

Також важливим є виділення конотацій, які імплементуються у прислів'ях та приказках. Серед конотативних компонентів німецьких прислів'їв та приказок можливо виокремити такі:

- оцінний компонент, який має позитивну чи негативну конотацію, що пов'язана з екстралінгвістичними чинниками;
- емоційний компонент «почуття та переживання, виражені фразеологічним значенням», що імплементуються від осуду до співчуття;
- експресивний компонент, «інтенсивність експресії» перших двох компонентів;

– функціонально-стилістичний компонент, який визначає сферу вживання фразеологізмів від книжних до розмовного стилю, та їх стилістична орієнтація [33, с. 890].

Також слід зазначити, що оцінний компонент конотації передбачає культурний елемент, оскільки оцінка певної людської якості можна визначати як характеристики етичних норм, правил соціального життя і соціальної поведінки, ставлення нації до світу, інших націй і культур через власну мову та культуру.

Фонологічні, семантичні та синтаксичні прийоми, які часто зустрічаються в прислів'ях різних мов, можна назвати маркерами прислів'їв. Ці внутрішні і зовнішні маркери є попереджувальними сигналами, які вказують на те, що певне речення має відхилення від навколишнього дискурсу, оскільки воно демонструє стилістичні та структурні елементи, які зазвичай не зустрічається в природній мові. Крім того, з прагматичної перспективи, відбувається попередження слухача, що вираз є важливим у певному контексті, чи то з точки зору його використання, функції, чи то значення. Учені визначили ряд прийомів, які працюють задля ефекту промовистого стилю, серед яких найважливішими є паралелізм, еліпсис, алітерація, рима, метафора, персоніфікація, парадокс і гіпербола [34, с. 175].

Таким чином, слід назначити, що не існує загального визначення понять прислів'я та приказок та визначення чіткого розмежування між цими поняття. У деяких дослідженнях йдеться про те, що ці поняття слід ототожнювати, але ми схильні вважати, що різниця між феноменами нашого дослідження полягає в обсязі інформації, а саме, прислів'я виокремлюється як повна інформація, а приказка - як натяк. Для прислів'їв та приказок характерні певні компоненти, які характеризують їх конотацію, а також маркери, які слугують допоміжними сигналами в інтерпретації функцій прислів'їв та приказок.

Для всіх народів безперечною є важливість меседжу, який несуть у собі прислів'я та приказки. У дослідженнях лінгвістики та філології зазначено, що прислів'я зберегли архаїчний вокабуляр, давні та закоренілі погляди, також

риму, алітерацію, як поетичних елементів індивідуального стилю. Також їх цінність полягає в ілюстрації закону та моральних норм, у вираженні «колективного духу нації». Прислів'я функціонують як діахронічний феномен у ролі компонента культура, презентують та реалізують зв'язок між соціальними змінами [25, с. 137]. Отже, прислів'я передбачає функціонування таких складників – образ, меседж та структуру.

Прислів'я та приказки в будь-якій мові є продуктом пізнавального мислення нації, яка є носієм певної мови, презентуючи єдність мови і думки. Прислів'я та приказки, як продукт мовлення мовця, характеризуються низкою антропоцентричних факторів, які безпосередньо впливають на створення та прийняття (розуміння) прислів'їв і приказок, серед яких слід зазначити такі:

- сприйняття сутності мовцем;
- сприйняття світу мовцем;
- мовне вираження світогляду людини;
- мовне мислення людини;
- мовні навички;
- мовленнєва діяльність людини;
- знання мовця про об'єкт мовлення;
- психіка особи;
- ставлення людини до дійсності;
- рід занять, спосіб життя людини;
- вік;
- гендерна ідентичність людини;
- релігія мовця [27, с. 193].

Зазначені фактори слугують орієнтиром у визначенні індивідуальної та національної ідентичності у принципах, за якими люди створюють мовленнєві продукти за допомогою мови. Ці фактори визначають рівень розуміння та застосування прислів'їв і приказок мовцями.

Таким чином, люди, які послуговуються однією мовою, відрізняються один від одного своїми показниками цих чинників. Наприклад, якщо взяти 10 мільйонів людей, які розмовляють однією мовою, то цією мовою буде створено 10 мільйонів різних мовних продуктів. Прислів'я є прикладом мовної картини світу.

Прислів'я та приказки є завжди предметно-орієнтовані, тобто вони створені не для опису світу, а задля інтерпретації, оцінки, вираження суб'єктивного ставлення до світу.

У когнітивній лінгвістиці німецької мови існує ряд конкретних принципів задля аналізу фонду прислів'їв і приказок:

- прислів'я та приказки є одним із важливих засобів унаочнення відмінностей між реальним буттям і концептуалізованим світом;
- у багатьох випадках реальні та концептуальні світи у контексті прислів'їв і приказок не повністю відповідають один одному;
- зміст, виражений у прислів'ях і приказках, є результатом концептуалізації;
- прислів'я та приказки окреслюють структуру концептуалізованого світу;
- люди використовують когнітивні операції, які функціонують при систематизації мовної інформації, яку імплементовано у прислів'я і приказки;
- люди мають вроджену здатність систематизувати інформацію з прислів'їв і приказок, послуговуючись пізнавальними процесами;
- людина використовує прислів'я та приказки в процесі творення свого духовного світу;
- важливим є розмежування семантики і прагматики прислів'їв і приказок;
- для людини характерним є безперервна когнітивна фаза та спеціальні когнітивні розумові процеси, за допомогою яких репрезентується зміст прислів'їв і приказок у мовленнєвому процесі [30, с. 89].

Таким чином, слід зазначити, що задля всебічного аналізу прислів'їв і приказок необхідне певне розуміння прагматики, прагмалінгвістичних особливостей мовних елементів, а також психології народів, що послуговуються певними мовами, зокрема німецькою.

Прислів'я та приказки – це відображення національного мислення народу, здобуток його інтелекту, його судження, багатовікового досвіду, ставлення до різних подій в житті та історії етносу. Прислів'я формуються в повсякденному житті, демонструючи як люди ставляться один до одного. Все, що імплементується у них є відображенням народу. Фонд мов усього світу також збагачується за рахунок інших народів і культур, асимілює в себе прислів'я та приказки чужих культур, створює нові прислів'я та приказки, зберігаючи основну ідею, і німецька мова не є виключенням. Великий відсоток прислів'їв та приказок в німецькій мові походить зі східних мов, процес дисиміляції відбувається з арабських країн на територію Європи [32].

Прикладом прислів'їв та приказок сучасної німецької мови, які беруть своє походження напряду чи опосередковано з арабської або турецької мов, або, щонайменше від арабських народів є такі: *“Langes Haar, kurzer Sinn”* або *Langer Kleider, kurzer Sinn* (початок від XIII століття), *“Der Apfel fällt nicht weit vom Stamme”* (кінець XVI століття), *“Reden ist Silber, Schweigen ist Gold”* (кінець XVIII століття).

У своїх наукових працях, а саме *“Das deutsche Lehnspriwort”*, німецький учений Ф. Зейлер займався дослідженням походження більшості прислів'їв та приказок, які є актуальними для німецької мови сьогодення. Відповідно до результатів дослідження грецька та римська класика, Біблія складають той пласт прислів'їв, які до сих пір є актуальними для німецької мови. Також, багато мають французьке походження [35]. Але не завжди є можливим дослідити походження прислів'їв та приказок.

Також слід зазначити, що як мови розвиваються та змінюються, природа прислів'я також змінюється у відповідності до мінливих часів та обставин. З

діахронічної точки зору можливим озирнутися назад на прислів'я протягом століть і побачити, що, зі структурної точки зору, мінливість лінгвістичного розвитку призвела до того, що певні формули набули популярності, тоді як, з іншого боку, деякі популярні форми поступово стали зайвими через відсутність актуальності їх використання.

З огляду на тему дослідження варто приділити увагу тому, яке визначення понять прислів'я (Sprichwort) та приказка (Redewendung) дається німецькими авторами, та як визначається різниця між ними. У словнику DUDEN знаходимо таке тлумачення поняття Sprichwort (kurzer, einprägsamer Satz, der eine praktische Lebensweisheit enthält) коротке речення, що запам'ятовується і містить практичну мудрість. Синонімами до нього виступають слова Ausspruch, Formel, [geflügeltes] Wort, Idiom. [48]. У свою чергу Redewendung визначається як (feste Verbindung von Wörtern, die zusammen eine bestimmte, meist bildliche Bedeutung haben; Wendung) стійке поєднання слів, які разом мають певне, зазвичай переносне значення; словосполучення. Серед синонімів бачимо Formel, Idiom, Redensart, Sprichwort. [49]

Навіть такого короткого аналізу досить, щоб зробити висновок про відсутність чіткої межі між такими фразеологічними одиницями як Idiom, Redensart, Sprichwort і Redewendung. Саме встановлення цієї зрозумілої для учнів межі має стати одним з перших завдань, що поставить перед собою вчитель німецької на середньому етапі навчання мови. Методичні рекомендації щодо того, як це можна на уроці німецької мови наводяться в другому розділі дослідження.

Таким чином, прислів'я та приказки є відображенням світогляду народу, його культури та цінностей. Навіть коли прислів'я та приказки запозичають з культури та досвіду інших народів, все одно відбувається процес асиміляції, під час якого вони адаптуються до національної ідентичності народу та соціальних реалій сьогодення. Важко переоцінити прислів'я та приказки як автентичне джерело та засіб навчання іноземної мови.

1.3 Прислів'я та приказки як засіб навчання іноземної мови

Прислів'я та приказки є важливою складовою культури будь-якої нації, бо містять в собі мудрість, передають загальнолюдські цінності та допомагають сформуванню певний менталітет. Вивчення і використання прислів'їв та приказок може бути корисним для вдосконалення навичок мовлення, зокрема іноземною мовою, оскільки вони допомагають відтворити емоційний та експресивний настрій, створюють яскраві образи й надають тексту додаткової значущості [18].

По-перше, прислів'я та приказки є важливим елементом культури і мовленнєвого спілкування, німецька мова не є винятком. Їх використання дозволяє підкреслити ідею або надати мовленню особливого колориту та насиченості. Крім того, вони допомагають зрозуміти культурні та історичні особливості німецької мови, що є важливим для повного розуміння мови і культури [26].

По-друге, використання прислів'їв та приказок може допомогти розвинути іншомовну комунікативну компетентність у таких аспектах:

1. Збагачення мовлення. Прислів'я та приказки містять в собі образи, метафори та ідіоми, які можуть збагатити мовлення і зробити його більш експресивним та змістовним.
2. Розвиток логічного мислення. Використання прислів'їв та приказок може допомогти у розвитку логічного мислення, оскільки вони містять в собі загальноприйняті істини та правила поведінки.
3. Підвищення культури мовлення. Знання й використання прислів'їв та приказок може допомогти у підвищенні культури мовлення, тому що вони відображають стереотипи мовної поведінки та етичні стандарти, яких повинні дотримуватися при мовленні.
4. Покращення запам'ятовування. Використання прислів'їв та приказок може допомогти у запам'ятовуванні матеріалу, оскільки вони є

короткими й лаконічними, що полегшує їх запам'ятовування та відтворення [2].

По-третє, використання прислів'їв та приказок дозволяє покращити розуміння тексту та висловлювання в німецькій мові. Учні, які вивчають прислів'я та приказки, можуть з легкістю зрозуміти значення складних слів та виразів у контексті висловлювання, що сприяє поліпшенню загального рівня володіння мовою [10]. Крім того, використання прислів'їв та приказок може допомогти зробити комунікацію більш вдалою, особливо у випадку, якщо мова йде про складні або абстрактні поняття. Прислів'я та приказки зазвичай містять короткі й прості формулювання, що дозволяє легко зрозуміти основну думку та ідею мовця [3].

Для використання прислів'їв та приказок в іншомовній комунікації важливо мати достатній запас відповідних висловлювань та знати, як правильно їх використовувати. Найкращий спосіб поповнення запасу прислів'їв та приказок – це читання літератури, перегляд фільмів та серіалів, а також спілкування з носіями мови.

Таким чином, використання прислів'їв та приказок є доцільним для вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності, оскільки дозволяє підвищити культурні та мовленнєві знання, розвивати лексичний запас та покращити якість мовлення. Крім того, вони сприяють розвитку критичного мислення та умінню аналізувати висловлювання в контексті, а також допомагають у формуванні правильної логіки та структуруванні мовлення, що є важливим елементом іншомовної комунікативної компетентності.

Таблиця 1.1

Прислів'я та приказки на уроках німецької мови

Мета	Завдання	Матеріал
Вдосконалення і корекції вимови	Твердий приступ (Knaklaut)	Ende gut_- alles gut. Aller Anfang ist schwer. Anfang gut, alles gut. Keine Antwort ist auch eine Antwort
	Вимова дифтонгів	«Morgen, morgen nur nicht heute» - sagen alle faulen Leute.

		Ohne Fleiß kein Preis. Eile mit Weile. Die Zeit teilt, heilt, eilt. Einmal ist keinmal.
	Вимова звуків [O], [E]	Keine Rose ohne Dornen. Morgenstunde hat Gold im Munde.
Вивчення граматичного матеріалу	Вживання займенника man	Man lernt nie aus. Den Freund erkennt man in der Not. Was man hat, das hat man. Den Vogel erkennt man an seinen Federn. Man lernt, solange man lebt.
	Вживання модальних дієслів:	Wer nicht arbeitet, soll auch nicht essen. Wer will, der kann. Wer "A" sagt, muss auch "B" sagen. Das Alter soll man ehren. Wer nicht hören will, muss fühlen. Wer will haben, der muss graben. Ein guter Magen kann alles vertragen.
	Утворення ступенів порівняння прикметників	Wer zuletzt lacht, lacht am besten. Lieber spät als nie. Vier Augen sehen mehr als zwei. Das Hemd ist mir näher als der Rock. Man glaubt einem Auge mehr als zwei Ohren. Ost, West, zu Hause best. Eine Biene ist besser als ein ganzer Schwarm Fliegen. Besser ein kleiner Fisch als gar nichts auf dem Tisch.
	Відмінювання прикметників	Dem Glücklichen schlägt keine Stunde. Ein guter Plan ist halb getan. Wer das Kleine nicht ehrt, ist des Grossen nicht wert.

Проте варто зазначити, що використання прислів'їв та приказок вимагає знання правильного контексту та ситуації, щоб уникнути помилкових трактувань і неправильного використання. Тому важливо правильно підбирати та використовувати ці елементи в мовленні, щоб добре запам'ятовувати їх значення і використовувати відповідно до контексту.

Отже, використання прислів'їв та приказок як засобу розвитку іншомовної комунікативної компетентності має багато переваг, від підвищення культурних та мовленнєвих знань до розвитку лексичного запасу та критичного мислення. Наведемо кілька прикладів того, які завдання можна вирішити на уроці за допомогою цих ідіом (Таб. 1.1).

Таблиця 1.2

Прислів'я та приказки за лексичними темами

Тема	Рекомендовані прислів'я і приказки
Кольори	Eine schwarze Kuh gibt auch weiße Milch Salz und Brot macht Wangen rot. Bei Nacht sind alle Katzen grau. Rote Äpfel sind auch faul. In jeder Horde findet sich ein schwarzes Schaf.
Їжа	Der Appetit kommt beim Essen Hunger treibt den Wolf ins Dorf. Von schönen Worten wird man nicht satt. Wie der Koch, so der Brei. In der Not schmeckt jedes Brot. Hunger ist der beste Koch. Man lebt nicht, um zu essen, sondern man isst, um zu leben. Nach dem Essen sollst du stehen oder tausend Schritte gehen. Wenn die Mäuse satt sind, schmeckt das Mehl bitter.
Здоров'я	Gesundheit ist die Tochter der Arbeit. Allzu viel ist ungesund. Besser gesund und schlank als fett und krank
Праця людини	Es ist noch kein Meister vom Himmel gefallen. Übung macht den Meister. Viele Hände, leichte Arbeit. Arbeit macht das Leben süß. Fleißige Hand baut Leut' und Land. Arbeit schlägt Feuer aus dem Stein. Wer nicht arbeitet, soll auch nicht essen. Wer will haben, der muss graben. Viele Hände machen der Arbeit schnell ein Ende. Erst die Arbeit, dann das Spiel, nach dem Essen kommt das Ziel

Завдяки тому, що мудрість і образність мислення народу є насправді безмежною, важко знайти сферу життя, де не вживалися б приказки і прислів'я. Саме тому не виникає складнощів з підбором підходящих за змістом приказок чи прислів'їв до будь-якої лексичної теми уроку. Вони можуть виступати висновком до заняття, бути «вишенькою на торті», або навпаки гарним вступом до уроку, що зацікавить учня, своєрідним запрошенням до теми. У Таблиці 1.2 можна знайти такі приклади за кількома темами.

Висновки до розділу 1

У першому розділі було виконано кілька завдань, яких вимагає досягнення мети, зокрема, проаналізовано актуальні підходи до визначення поняття іншомовної комунікативної компетентності та її складових. На основі теоретичного аналізу наукової та навчальної літератури було з'ясовано, що іншомовна комунікативна компетентність є ключовим компонентом вивчення іноземної мови, що охоплює здатність ефективно спілкуватися у різних комунікативних ситуаціях. Вона включає в себе мовленнєві навички, знання лексико-граматичних норм, а також культурну компетентність, що дозволяє краще розуміти носіїв мови.

Також було сформульовано і прийнято за основу даного дослідження узагальнене визначення. Іншомовна комунікативна компетентність – це здатність особи успішно налагодити іншомовне спілкування відповідно до актуальних комунікативних потреб у різноманітних міжкультурних ситуаціях із урахуванням лінгвістичних і соціальних правил, яких дотримуються носії мови. Це також здатність провадити навчальну, а в подальшому професійну діяльність іноземною мовою.

У рамках виконання чергового завдання дослідження стало очевидним, що прислів'я та приказки, як виразні мовні одиниці, є важливим елементом вивчення іноземної мови. Їхня сутність полягає у відображенні життєвого досвіду, культурних традицій та соціальних цінностей певного народу. Прислів'я і приказки часто використовуються у повсякденному мовленні, і знання цих фразеологічних одиниць значно підвищує рівень іншомовної комунікативної компетентності.

Розмежування прислів'їв та приказок ґрунтується на їх функціональному та смисловому навантаженні. Прислів'я переважно мають повчальний, узагальнюючий характер і несуть морально-етичний зміст, тоді як приказки є, скоріше, короткими образними виразами без дидактичного

змісту.

Короткий аналіз прийнятих у німецькій мові визначень фразеологічних одиниць *Idiom*, *Redensart*, *Sprichwort*, *Redewendung* дозволив зробити висновок про відсутність між ними чіткої межі. Саме встановлення цієї зрозумілої для учнів межі має стати одним з перших завдань, що поставить перед собою вчитель німецької на середньому етапі навчання мови.

Таким чином, використання прислів'їв та приказок у процесі навчання іноземної мови сприяє не лише збагаченню лексичного запасу, але й глибшому розумінню культурного контексту, що є невід'ємною частиною комунікативної компетентності. Важко переоцінити прислів'я та приказки як автентичне джерело інформації, яке відображає світогляд народу, його культуру та цінності, і як засіб навчання іноземної мови.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ПРИСЛІВ'ІВ ТА ПРИКАЗОК У НАВЧАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

2.1 Методичні підходи до використання приказок і прислів'їв у вдосконаленні іншомовної комунікативної компетентності

Методи використання приказок та прислів'їв для вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності можуть бути різноманітні і спрямовані на розвиток різних аспектів мовленнєвої компетенції. Одним із методів є активне використання приказок та прислів'їв у письмових вправах, як от:

- поєднайте частини прислів'я;
- оберіть еквівалент українською мовою;
- утворіть прислів'я з поданих слів;
- напишіть продовження прислів'я;
- перекладіть українські прислів'я німецькою;
- додайте закінчення до прикметників у прислів'ях (Auch ein gut... Baum kann schlecht... Früchte tragen) ;
- заповніть пропуски відповідними прийменниками (... Fleiß kein Preis);
- поставте слово, подане в дужках, в правильну форму (Erst die Arbeit, dann das Spiel, nach der Reise (kommen) das Ziel).

Учням можна дати завдання написати есе, використовуючи вислови та прислів'я з певної теми. Це допоможе школярам розширити свої лексичні можливості, а також удосконалити навички структурування тексту та висловлення своїх думок. Завдання можна сформулювати наступним чином:

- Як ви розумієте прислів'я? Поясніть його значення.

- Напишіть коротке оповідання, яке ілюструє прислів'я.
- В якій ситуації доречно вжити прислів'я?
- Яке прислів'я подобається тобі найбільше? Чому?

Можна можуть використовувати вправи для розвитку навичок усного мовлення, де учні повинні скласти монологи, діалоги чи, навіть, доповіді на певну тему, включивши приказки та прислів'я у свої виступи [18]. Це допоможе учням розвинути навички ораторського мистецтва, покращити їхнє вміння будувати зв'язні тексти та аргументувати свої думки.

Наступний метод полягає у проведенні дискусій та дебатів, під час яких учні можуть використовувати приказки та прислів'я для підтримки своїх аргументів. Учителі можуть створити ситуації, де учні повинні висловити свою думку з певного питання, а потім застосувати приказки та прислів'я для підкріплення своїх позицій. Це сприятиме розвитку аргументаційних навичок та вмінню висловлювати свої думки з переконанням [36].

Однією з важливих умов ефективного використання приказок та прислів'їв є їхнє розуміння і тлумачення. Вчителі повинні надати учням пояснення значення та контексту вживання кожного вислову. Це можна зробити через обговорення приказки чи прислів'я, визначення основної думки, аналіз прикладів із життя та порівняння зі схожими висловами. Важливо, щоб учні мали чітке уявлення про значення кожного вислову, його використання та контекстуальні особливості.

Контекстуалізація приказок та прислів'їв є особливо важливою. Необхідно надати учням можливість використовувати ці вислови в різних контекстах і ситуаціях. Вони мають навчити учнів як адаптувати приказки та прислів'я до конкретної теми або ситуації, роблячи їх більш релевантними та зрозумілими. Це допоможе учням розширити свій словниковий запас і вміти адаптувати вислови до потреб свого мовлення [2].

Тематика прислів'їв дуже різноманітна. Вона охоплює всі сфери життя і діяльності людини: науку, культуру, здоров'я, досвід, працю, мораль, вдачу, знання, природу, вчинки. Вони збагачують і прикрашають нашу мову, роблять

її милозвучнішою. Вживання прислів'їв і приказок у мові людини свідчить про її багатий словниковий запас, високу культуру, ерудицію. Втім, необхідно вміти доречно використовувати прислів'я і приказки у мові, а не вживати їх бездумно, де потрібно і не потрібно.

Як було з'ясовано в підрозділі 1.2 одним з основних завдань вчителя на середньому етапі навчання німецької мови має бути встановлення зрозумілої для учнів межі між фразеологічними одиницями прислів'я і приказка, щоб потім навчити їх вживати ці одиниці під час комунікації влучно і доречно.

Почати більш близьке знайомство з ідіомами (тлумачення і контекстуалізація), які ми насправді зустрічаємо в повсякденному житті знову і знову, оскільки вони є невід'ємною частиною нашої мови, можна звернувшись до учнів у такий спосіб:

Не відкладай на завтра те, що можеш зробити сьогодні! -
 Чому б тобі не перейти на новий щабель! (*Was du heute kannst besorgen, das verschiebe nicht auf morgen!* – *Leg doch mal einen Zahn zu!*) Чи впізнаєте ви ці вирази?

Якби, вам довелось почути, як хтось каже, що він «влучив цвяхом у голову» – *den Nagel auf den Kopf getroffen hat* – як би ви зрозуміли сказане? Ця ідіома означає, що хтось сказав або зробив абсолютно правильну річ, не так як пальцем в небо. Ви постійно зустрічаєтесь з такими ідіомами у повсякденному житті, навіть не усвідомлюючи цього. Вони роблять мову більш барвистою і допомагають нам яскраво описувати почуття та ситуації. Якщо ви розумієте ці ідіоми, ви можете використовувати їх самостійно і зробити свою мову (рідну чи іноземну) більш живою.

Vielleicht hörst du mal jemanden sagen hören, dass er oder sie „den Nagel auf den Kopf getroffen“ hat. Diese Redewendung bedeutet, dass jemand genau das Richtige gesagt oder getan hat. Im Alltag begegnen dir solche Redewendungen ständig, ohne dass du es merkst. Sie machen unsere Sprache bunter und helfen uns, Gefühle und

Situationen bildhaft zu beschreiben. Wenn du diese Redewendungen verstehst, kannst du sie selbst nutzen und deine Sprache lebendiger gestalten.

Пояснити, що таке приказка в німецькій мові дуже просто. Запам'ятайте: це образний вислів, тобто символ (*Sinnbild*).

Фразеологічний зворот (*Redewendung*) не завжди однозначний. Це поєднання слів, тобто фіксована мовна фраза, яка не утворює повного речення. Фігура мови може гнучко адаптуватися до різних речень, формулювань і контекстів речень.

Merke:
Eine Redewendung ist eine bildhafte Wendung, also ein Sinnbild.

Wusstest du schon?
Eine Redewendung wird auch Redensart oder Idiom genannt.

Далі доцільно було б навести кілька прикладів і попросити учнів самостійно здогадатись про їх переносне значення. Це дозволить активізувати уяву й образне мислення, завдяки чому приказка легко і надовго запам'ятується. Як от:

Haare auf den Zähnen haben – мати волосся на зубах

Переносне значення цієї приказки: не миритися ні з чим. Вона ґрунтується на тому, що густе волосся на тілі символізувало колись мужність і силу. Хоча насправді ніхто не має волосся на зубах, за приказкою стоїть наступна ідея: якщо у вас є волосся на зубах, ви можете відстояти свою точку зору під час розмови.

sich pudelwohl fühlen – почуватися добре, як пудель

Ця ідіома означає: відчувати себе повністю задоволеним. Вона походить з тих часів, коли собак з кучерявою шерстю використовували для полювання на воді. Їх називали пуделями, тому що вони особливо любили воду і плескалися (*planschen*) в ній, що раніше називалося *pudeln*. Тож якщо ви почуваетесь по-

пудельськи добре, ви почуваетесь так само добре, як пуделі, що хлюпочуться у воді.

Цікаво буде порівняти чий варіант тлумачення був найближчим до оригіналу. Така гра «Відгадай приказку» може значно покращити атмосферу в класі, зробивши її більш невимушеною.

Прислів'я також можна легко пояснити і, таким чином, відрізнити від вже представленої приказки.

Запам'ятайте: Прислів'я – це мудрість (*Weisheit*) у вигляді життєвого правила (*Lebensregel*), досвіду або застереження, яке зазвичай можна чітко зрозуміти.

Прислів'я – це закінчене речення, тобто фіксована структура речення. Його важко або неможливо адаптувати до інших контекстів речень, не втративши при цьому сенсу. З цієї причини прислів'я зазвичай зберігає своє точне формулювання, що дозволяє легко відрізнити його від інших ідіом, зокрема від приказки.

Merke:

Ein Sprichwort ist eine **Weisheit** in Form einer Lebensregel, Erfahrung oder Warnung, die **meist eindeutig** zu verstehen ist.

Wusstest du schon?

Ein Sprichwort wird auch **Lebensregel** genannt.

Was du heute kannst besorgen, das verschiebe nicht auf morgen – не відкладайте на завтра те, що можна зробити сьогодні. Сенс зрозумілий: краще робити все негайно. Його не можна адаптувати до будь-якого іншого контексту. Наприклад, не відкладати на вчора те, що можна зробити сьогодні, це не має сенсу.

Наступним кроком буде пояснення чи пак унаочнення різниці між приказкою і прислів'ям. Як на приклад це показано на Рисунок 2.1

Рис. 2.1 Різниця між приказкою і прислів'ям [40]

Узагальнити представлену інформацію можна у вигляді таблиці (Таб.2.1), попросивши учнів дібрати назву основним стовпчиком. Це дозволить провести поточний контроль засвоєння нових знань.

Таблиця 2.1

Найважливіші відмінності між прислів'ям і приказкою

Приказка	Прислів'я
образний вислів	мудрість
не завжди однозначний	здебільшого однозначний
фіксоване словосполучення	повне речення
можна адаптувати до контексту	навряд чи можна адаптувати до контексту
інші назви: Redensart, Idiom	інша назва: Lebensregel

Як зазначалось вище, щоб вільно послуговуватись прислів'ями та приказками, розробляти на їхній основі навчальні матеріали з метою вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності треба сформувати достатній оперативний запас. На допомогу вчителю й учневі в цьому питанні може зокрема прийти електронний ресурс Operone [41]. В розділі Spruch доступна велика колекція фразеологічних одиниць. Зручна пошукова система допомагає знайти влучну ідіому в рубриці «Вислови за ключовими словами» (Sprüche nach Schlagwörtern) (Рис 2.2). Розмір шрифту дозволяє легко

зорієнтувати і оптимізувати пошук потрібних виразів. Більш широко вживані у фразеологічних одиницях слова написані більшими літерами. Слід навчити учнів правильно користуватись ресурсом аби мінімізувати втрати часу під час виконання завдань.

Abbrech Abbrechnen Abbrennen Abbürsten **Abc** Abcschütz Abcteufel Abdanken Abdarben Abdecken Abderitenstreiche Abdingen Abdreschen
 Abdruck Abel Abelsch **Abend** Abendbrot Abendessen Abendföhn Abendgebet Abendgesang Abendglockenläuten Abendglöcklein
 Abendhimmel Abendland Abendlied Abendmahl Abendmahlzeit Abendnebel Abendprass Abendrede Abendregen **Abendrot** Abends
 Abendsegen Abendsonne Abendsonnenstrahl Abendstege Abendstern Abendtau Abendwolken Abendwunsch Abenteuer Abenteuerlich
 Abenteuerern Aber **Aberglaube** Abergläubig Abergläubisch Abergläubische Abgehen Ablassbrief Abschied Abstine Abweg Acht (cura,
 attentio, aestimatio) Achtung Acker Adam **Adel** Adler Advokat **Affe** Affinden Alef Allein Alles Allmann Almosen **Alt (Adj.)** Alte (das)
Alten (die) Alter Amboss Amme **Amt** Amtmann Andacht Anders **Anfang** Anfangen Angehen Angenehm Angreifen Anhängen
 Anklöpfen Anmaßen Anschlag Ansehen (das) Ansehen (Verbum) Anton Apartes Apfel Appetit April **Arbeit Arbeiten** Arbeiter Arm (Adj.)
 Arm (Subst.) **Arme (der)** Armut **Arsch** Art **Arzt** Ast Atzung Auffordern Aufhocken Aufrichten Aufspießen Auftauen
Auge August Ausfordern Ausgehen Auslegen **Aussehen** Aussäen Austern Axt Bach Backen (Verbum) Backofen Ähre

Рис.2.2 Вислови за ключовими словами Operone

Є також можливість пошуку в Spruchlexikon в алфавітному порядку. Фразеологічні одиниці подані з коротким поясненням вкладеного в них змісту. Часом стаття містить також дані про історичні витоки, джерело походження ідіоми (Рис. 2.3).

Operone		Start	Komponisten	Opernsänger	Libretti	Opern	Musicals
Einer sagt A, der andere B.	A						
Einer setzt fort, was der andere angefangen hat. Auch von denen, die einander nicht verstehen oder nach Willen handeln wollen.							
Er hat kein A dabei gemacht.	A						
Nicht das Geringste bei der Sache gethan.							
Er ist das A und O.	A						
Alles in allem; auf ihn kommt alles an.							
Er kennt das große A noch nicht.	A						
Von sehr Unwissenden.							
Er steht noch bei A.	A						
Weil noch wenig, ist noch beim Anfange. Die Griechen sagten von denen, die noch nicht den Anfang einer Sache berührt hatten: Sie sind nicht einmal unter dem Eppich, weil ihre Gärten mit Eppich eingefasst waren und den Eingang in den Garten bildeten. Da man die Kinder, welche zu Wettkämpfern ausgebildet werden sollten, angeblich gleich nach ihrer Geburt in Eppich gestellt haben soll, so ist der Sinn auch hier: noch vor dem ersten Unterricht, beim Anfang einer Sache stehen.							

Рис. 2.3 Spruchlexikon [42]

Представлений ресурс може також допомогти учням створювати проєктні завдання, де вони мають досліджувати тематику приказок та

прислів'їв, збирати й аналізувати різні вислови, а потім використовувати їх у власному мовленні. Такий методичний підхід надає можливість самостійної та дослідницької роботи. Це сприятиме активізації пізнавального процесу та розвитку креативності учнів. Варіант творчого проекту представлений у підрозділі 2.2.

Для досягнення ефективності використання приказок та прислів'їв у формуванні мовленнєвих навичок також необхідно враховувати індивідуальні особливості учнів. Учителі повинні створити різноманітні завдання та активно залучати учнів до їх виконання, враховуючи інтереси, потреби та рівень мовленнєвої компетенції школярів. Крім того, важливо створити атмосферу, коли приказки та прислів'я вважатимуться важливою частиною мовлення. Вчителі можуть створити колекцію приказок та прислів'їв, яку учні зможуть використовувати як довідник під час написання або промови своїх висловлювань. Також можна організовувати конкурси або ігри, під час яких учні мають використовувати приказки та прислів'я у своєму мовленні. Наприклад, вчителі можуть запропонувати гру «Приказковий диктант», де учні повинні правильно використати приказку або прислів'я в реченні. Це сприятиме їхньому активному використанню та запам'ятовуванню висловлювань [18].

Конкурси й ігри зазвичай знаходять щирий відгук серед учнівської аудиторії. Вони також розвивають гнучкі навички (Soft Skills), зокрема здатність працювати в команді. Командна робота це в свою чергу специфічна форма комунікації, що особливо актуально в контексті вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності.

Організувати роботу учнів у форматі змагання можна, створивши вікторину в застосунку Kahoot [43]. Існує також можливість скористатись готовою інтерактивною вікториною. Залежно від способу використання можна досягти різної мети. Якщо матеріал вікторини буде новим, не знайомим для учнів, то перемога чекатиме на того, хто має кращу мовну здогадку,

ширший словниковий запас і ерудицію. Побудована на опрацьованому раніше матеріалі вікторина може стати засобом контролю знань. Роботу команди теж можна організувати на різних засадах (одне питання для одного представника команди, парна робота, командне обговорення тощо), враховуючи інтереси, потреби та рівень мовленнєвої компетенції школярів. Нижче до вашої уваги запропоновано кілька прикладів вікторин, що вимагають знання німецьких прислів'їв та приказок.

10 Redewendungen – weißt du, wie sie richtig lauten? (Joel Wille) [44].

„*Der frühe Vogel hat Gold im Mund*“ чи „*fängt den Wurm*“ – який варіант є вірним? Прислів'я та приказки супроводжують нас у повсякденному житті. Але багато хто з нас не знає, як їх правильно вживати. А як щодо вас?

Кожне питання ілюстроване і передбачає кілька варіантів відповіді. Правильна відповідь підсвічується зеленим кольором, а неправильна червоним (Рис 2.4). Ілюстрація слугує додатковим засобом для прискорення і покращення запам'ятовування.

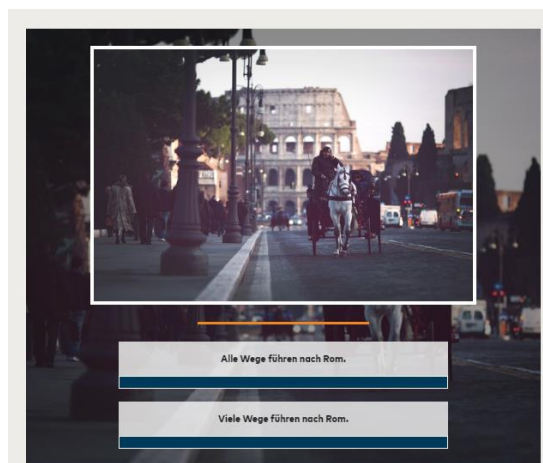

Рис 2.4 Завдання вікторини [44]

Незалежно від правильності відповіді на наступному слайді є пояснення значення ідіоми німецькою мовою (Рис.2.5). Правильно зрозуміти пояснення це теж завдання для учасників. Повторити спробу виконати вікторину до кінця

без помилок можна необмежену кількість разів. Але виграє, звісно, та команда, яка зробить це за мінімальну кількість спроб. Однак в результаті виграють усі, бо по закінченню змагання кожен матиме в своєму доробку десять нових прислів'їв чи приказок. Колір фону, що підібрано окремо до кожного прислів'я відіграє роль мнемотехнічного інструмента.

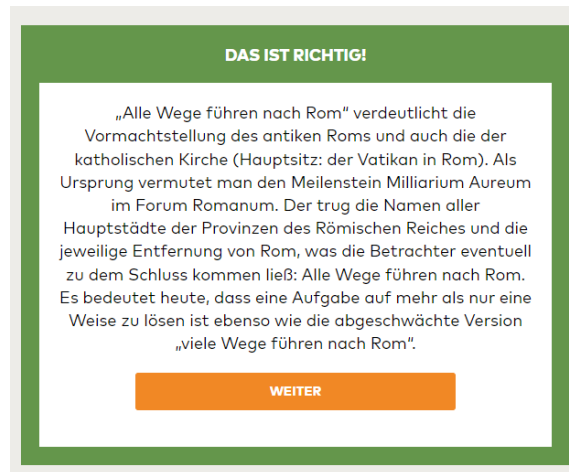

Рис.2.5 Пояснення значення ідіоми [44]

Автори вікторини від WEB.DE [45] стверджують, що німецька, є складною мовою. Не в останню чергу це пов'язано з великою кількістю приказок та прислів'їв. І хочуть перевірити, наскільки добре ви їх знаєте? Перевірте свої знання німецької мови!

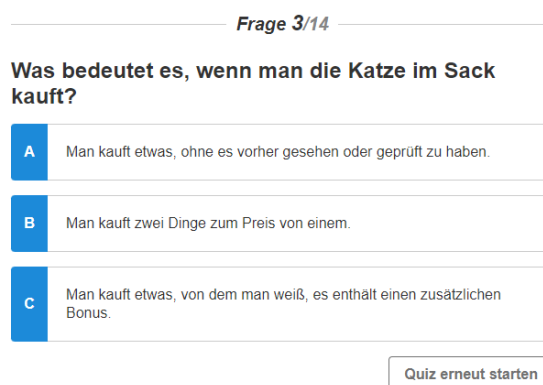

Рис. 2.6 Завдання вікторини від WEB.DE

Питання сформульовані таким чином, щоб одразу перевірити знання самої фразеологічної одиниці та її значення (Рис. 2.6).

Представлені вікторини можуть лягти в основу власної, розробленої вчителем відповідно до потреб навчального процесу.

Отже, методи використання приказок та прислів'їв для розвитку іншомовної комунікативної компетентності можуть включати:

- письмові вправи, есе;
- усні виступи, монологи, доповіді;
- дискусії, діалоги, дебати;
- конкурси, ігри, вікторини.

Учителем може бути створена колекція, якою учні зможуть послуговуватись як довідником, наприклад в проектній роботі. Дуже важливою передумовою успішного навчання є сприятлива атмосфера й систематичне включення приказок та прислів'їв у навчальний процес. Ці методи сприяють розвитку лексичних та аргументаційних навичок, умінню будувати зв'язні тексти, сприяють розвитку культурно-мовленнєвої компетентності учнів та інших Soft Skills.

2.2 Розробка та впровадження навчальних матеріалів з використанням приказок і прислів'їв у процесі вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності

Пошук шляхів ефективного застосування сучасних методів, прийомів і вправ в процесі викладання іноземних мов у закладах середньої освіти задля підвищення якості навчання, вдосконалення і розвитку іншомовної комунікативної компетентності ніколи не припиняється і не втрачає своєї актуальності. Важливо пам'ятати про те, що педагогічні завдання мають ставитися не тільки з метою розкриття певного навчального матеріалу, виходячи з можливостей учнів, а й з урахуванням подальших перспектив їх

особистісного розвитку загалом та їх іншомовної комунікативної компетентності зокрема.

Як зазначалось вище, використання прислів'їв і приказок, як прийом організації навчання, може стати одним з дієвих способів зробити урок цікавим для учнів, завдяки його неординарності і насиченості яскравими образами, що має посприяти кращому збереженню фразеологічних одиниць у пам'яті.

Матеріал прислів'їв та приказок може бути використаним на різних етапах уроку й на всіх етапах навчання, не залежно від рівня мовної підготовки учнів. Хоча варто зазначити, що починаючи з середнього етапу, ефективність їх використання стає помітно вищою, за рахунок зростання рівня більш свідомого використання ідіом у мовленні. Також з розширенням загального словникового запасу зростає обсяг матеріалу доступного до опрацювання, для досягнення найрізноманітніших цілей (кілька прикладів було наведено в підрозділі 2.1) та вдосконалення комунікативних навичок.

На середньому етапі навчання прислів'я та приказки можуть виступити в ролі експозиції до уроку, своєрідною основою для комплексу вправ, подальшого обговорення чи написання твору (історії, есе і под.).

Для початку заняття і створення необхідної атмосфери доцільно взяти вже знайоме прислів'я. Наприклад, під час вивчення теми «Morgenroutine» учнями 8-го класу, можна почати з наступного слайду (Рис. 2.7):

Рис. 2.7 Ілюстрація прислів'я: Morgenstund hat Gold im Mund

і з питання: Які асоціації викликає у вас це прислів'я і картинка? Нотка гумору в, скажімо так, оновленому варіанті прислів'я, можливо потребуватиме додаткового тлумачення, зокрема слова Blei (попри вживання його в добре знайомому складному слові олівець Bleistift, значення цього компонента може бути знайоме не всім учням). Далі варто згадати, що це сучасна версія більш давнього варіанту традиційного прислів'я – Der frühe Vogel fängt den Wurm (Рання пташка ловить черв'яка). За посиланням <https://www.dw.com/de/morgenstund-hat-gold-im-mund/audio-18797495> учні можуть почути, як звучить прислів'я у виконанні художника-лінгвіста Штефана Кайзера.

Підтримати жартівливу жваву атмосферу допоможе пісенька для підспівування і підтанцювання, доступна на YouTube [46] (Рис. 2.8.) Активна рухова діяльність і легка мелодія перетворюють складний процес навчання у розвагу.

Рис. 2.8 Ілюстрація до пісеньки «Morgenstund hat Gold im Mund»

Автори, ніби, ставлять під питання мудрість приказки. Роблячи акцент на прямому значенні прислів'я (Ранкова година має золото в роті), вони виражають удаваний сумнів: Але хто це сказав? І що це взагалі означає? Булка хліба набагато смачніша за шматок золота, чи не так? Такі питання зразу

унаочнюють образ, дають можливість його буквально відчутти, що стає основою для запам'ятовування прислів'я.

Текст написала дитяча письменниця Франциска Бірманн. Спираючись на ілюстрацію, можна додатково повторити назви домашніх тварин. Зі сцени відкривається вид на ідилічну ферму, на передньому плані гуркоче млин під бурхливим потоком, майстер вже не спить, а в саду гудуть бджоли. Мандрівники вирушають у дорогу по ранковій росі, адже рання пташка ловить черв'ячка, і вони вже чули, що жаби сьогодні влаштовують вечірку і що ось-ось вилупиться пташеня. Саме час спекти пиріг, поки мопс не прийшов на кухню, бо мавпочки бігають лісом, а всі пташки вже прилетіли. Зозуля та віслук також вбралися, і всі разом співають: З днем народження, курчатко! З нотами та компакт-диском у книжці!

Die Bühne gibt den Blick frei auf einen idyllisch gelegenen Bauernhof, im Vordergrund klappert die Mühle am rauschenden Bach, Meister Jakob schläft nicht mehr und im Garten summen die Bienchen. Im Frühtau zu Berge machen sich die Wanderer auf den Weg, weil die Morgenstund Gold im Mund hat und sie es schon mal vernommen haben, dass es heut ein Fest bei den Fröschen gibt und ein Küken schlüpfen wird. Da heißt es backe, backe Kuchen, bevor der Mops in die Küche kommt, denn die Affen rasen durch den Wald und alle Vögel sind schon da. Fein gemacht haben sich auch der Kuckuck und der Esel, und alle zusammen singen: Herzlichen Glückwunsch, kleines Huhn! Mit Noten und CD im Buch!

Вивчення лексичних одиниць на основі пісень має практично доведену ефективність. Проспівавши приспів кілька разів (саме в ньому кожного разу звучить прислів'я), учні легко і надовго його запам'ятають. Окрім цього текст пісеньки містить корисний лексичний матеріал до підтеми «Сніданок».

*Morgenstund hat Gold im Mund,
wer hat das bloß gesagt?
Auf Gold da kaut's sich furchtbar schlecht,
ein Brötchen wär mir recht.*

*Marmelade, Fischpanade, und ein weiches Ei,
Schokolade, gar nicht fade und ein süßer Brei.
Ein Frühstück, ein Frühstück, ein Frühstück muss her!
Mein Magen knurrt so sehr!*

*Mortadella, Honigkuchen und Orangensaft,
Spiegelei mit Nordseekrabben: Das gäbe mir Kraft.
Ein Frühstück, ein Frühstück, ein Frühstück muss her!
Mein Magen knurrt so sehr!*

На основі запропонованого матеріалу доцільно також виконати праву описати картинку. Вона містить багато дрібних цікавих деталей, тому може сприяти активізації активного і пасивного лексичного запасу. Завданням до ілюстрації може стати також гра «Хто швидше знайде» з такими завданнями:

- Wer spielt Gitarre?
- Wo ist eine Biene?
- Wie viele Tiere sind auf dem Bild zu sehen?
- Wer hat ein gestreiftes T-Shirt an? usw.

В пункті 2.1 було зібрано перелік вправ, які можна виконувати на середньому етапі навчання німецької мови в школі, а саме: поєднання частин прислів'я; пошук українського еквівалента; утворення прислів'я з поданих слів; продовження прислів'я; переклад українського прислів'я на німецьку мову. Для виконання перших двох вправ, учитель має підготувати й роздати учням картки, на яких написано частини прислів'їв чи відповідники українською. Щоб правильно виконати завдання, треба скласти пару карток, а учням відповідно – знайти пару серед однокласників, це зумовлює необхідність взаємодії, а отже комунікації. Після об'єднання пар учитель перевіряє правильність виконання. Ця вправа розвиває комунікативні навички, покращує ефективність співпраці між учнями. Наступним етапом може стати

обговорення значення прислів'їв та життєвих ситуації, де вони стають актуальними. Наприклад:

Übung 1. Verbinde richtig die Teile der Sprichwörter

1. Heute ist	A) kommt Rat.
2. Was du heute kannst besorgen,	B) die beste Zeit.
3. Kommt Zeit,	C) Gold im Mund.
4. Morgenstund' hat	D) alle Wunden.
5. Die Zeit heilt	E) das verschiebe nicht auf morgen.

Übung 2. Schreibe entsprechende Äquivalente auf Ukrainisch.

1. Arbeit gibt Brot, Faulheit bringt Not.	A) Поспішай повільно
2. Der Apfel fällt nicht weit vom Stamm.	B) Яблуко від яблуні недалеко падає
3. Wie der Vater, so der Sohn.	C) Краще пізно, ніж ніколи
4. Besser spät als nie.	D) Хто не працює, той не їсть
5. Eile mit Weile.	E) Який батько, такий син

Група вправ наведена нижче передбачає самостійне виконання.

Übung 3. Bilde die Sprichwörter.

1. Jeder, ist, Kind, schön, Mutter.
2. Wie, so, der Baum, die Frucht.
3. Die Eltern, wohnen, bauen, die Kinder.
4. Übung, den Meister, macht.
5. Salz, Brot, und, rot, Wangen, macht.

Übung 4. Ergänze die Sprichwörter.

Glück und Glas, wie leicht...

Geteilte Freude ist...

Ein alter Freund ist...

Geflickte Freundschaft wird...

Wer den Freund nur fehlerlos will,..

Übung 5. Ergänze die Sprichwörter

.... ist der beste Koch.

... ist des anderen Spiegel.

... macht, was er will.

... die Arbeit, dann das Vergnügen.

... hat die schlechtesten Schuhe.

Наступна група вправ спрямована на вивчення граматичних конструкцій на основі прислів'їв, як от: відмінювання прикметників у прислів'ях; підбір відповідних прийменників; відмінювання дієслів тощо.

Übung 6. Ergänze die Endungen der Adjektive.

1. Auch ein gut... Baum kann schlecht... Früchte tragen.

2. Auch gottlos ... Eltern haben zuweilen fromm... Kinder.

3. Klein... Kinder, klein... Sorgen. Groß... Kinder, groß... Sorgen.

4. Im gesund... Körper ist gesund... Geist.

5. Ein falsch... Ei verdirbt den ganz... Brei.

Übung 7. Ergänze passende Präpositionen.

1. ... diesem Wetter jagt man keinen Hund ... die Tür.

2. ... Fleiß kein Preis.

3. ... dem Berg wohnen auch Leute.

4. Viele Wege führen ... Rom.

5. Wir lernen ... das Leben, nicht ... die Schule.

Übung 8. Setze die Wörter in Klammern in der richtigen Form ein. Schreibe die Sätze.

1. Erst die Arbeit, dann das Spiel, nach der Reise (kommen) das Ziel.

2. (Sprechen) nicht mit vollem Mund!

3. *(Der) Vogel (erkennen) man an (sein) Federn.*

4. *Wer (lesen), (leben) doppelt.*

5. *Durch Schaden (werden) man klug.*

Як неодноразово зазначалось вище, змістова наповненість прислів'їв є надзвичайно важливою для розвитку іншомовної комунікативної компетентності. Наступні вправи спрямовані на їх правильне розуміння, а відповідно доцільне використання в усному (висловлення своїх думок) та письмовому мовленні (навички структурування тексту). Вони сприяють розвитку мовної інтуїції, здогадки, і вчать використовувати прислів'я в реальних ситуаціях. Завдання передбачають: тлумачення прислів'їв за допомогою картинок, пояснення їх значення; підбір синонімічних виразів; підбір прислів'я до запропонованої ситуації; самостійне написання коротких оповідань, які ілюструють прислів'я; вибір улюбленого прислів'я з обґрунтуванням вибору.

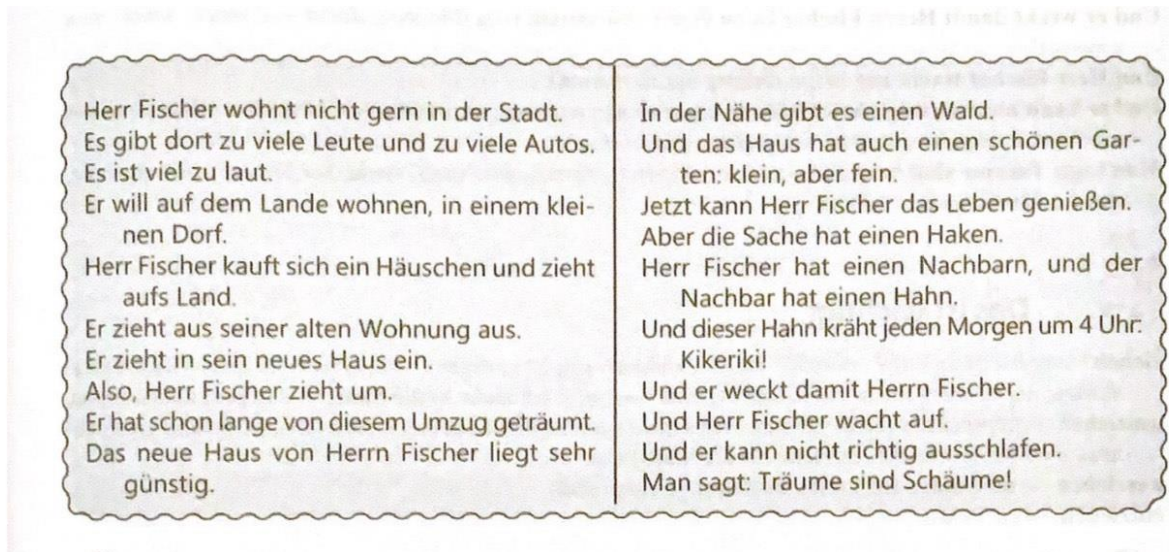
Наприклад учням пропонується набір ситуацій та прислів'їв, слід визначити, яке прислів'я підходить до кожної ситуації.

Übung 9. Was past zusammen? Situation + Redewendung+ Bedeutung

<i>Situation</i>	<i>Redewendung</i>	<i>Bedeutung</i>
<i>Er ist immer spät. Heute hat er sich beeilt und sich beschmutzt</i> A	<i>Geteiltes Leid ist halbes Leid</i> B	<i>sитуація описує труднощі у виконанні домашніх завдань у виконанні домашніх завдань</i> C
<i>ситуація описує необдуманий поспіх</i> D	<i>Eile mit Weile</i> E	<i>Die Hausaufgaben sind sehr schwierig. Die Schüler haben beschlossen, sie zusammen zu machen, um sich zu helfen</i> F

У наступній вправі до уваги учнів представлено коротку історію, яка містить ідіому, що логічно вплетена в сюжет або є висновком зі сказаного. Спочатку учні мають знайти фразеологічну одиницю, пояснити її пряме і переносне значення, а потім скласти власну розповідь-ілюстрацію.

Übung 10. Lest die Geschichte und findet das Sprichwort darin. Wie versteht ihr es? Schreib deine eigene Geschichte zur Veranschaulichung des Sprichworts.

В рамках проєктної роботи на тему прислів'їв можна залучити учнів до перетворення прислів'я на короткометражний анімаційний фільм. Діти працюють у малих групах над створенням короткометражного фільму на основі відомого прислів'я. У процесі роботи вони дізнаються, як створюються анімаційні фільми, спробують застосувати ці знання на практиці, розширять свої навички роботи з медіа та поглиблять свої знання з теми «Прислів'я». Прислів'я як загальновідомі речення, що легко запам'ятовуються, виражають життєві правила або мудрість у стислій формі якнайкраще підходять в якості центральної теми для проєкту анімаційного кіно. Багато прислів'їв мають образний характер, тому їх можна легко представити у вигляді короткого оповідання або короткої сцени, яка також має кульмінацію. Прислів'я рідної мови походять з повсякденного мовлення учнів, знайомство з німецькими прислів'ями створює зв'язок іноземної мови з реальним життям.

В ході роботи над проєктом вдосконалюються і розвиваються наступні компетентності:

– іншомовна (фахова) – учні вивчають нові прислів'я, вчать розуміти їх значення, розробляють ідею мультфільму;

– медійна – учні практикуються у користуванні камерою смартфона, вчаться користуватися програмами для монтажу анімаційних фільмів;

– соціальні навички – учні отримують досвід роботи в команді, вчаться погоджувати зміст і координувати роботу в групі, розкривають свої індивідуальні здібності, тренують дрібну моторику.

Робота над проектом розпочинається зі вступу до теми анімаційного фільму, розглядається і пояснюється, як він працює. Для ілюстрації можна продемонструвати сцени з анімаційного фільму, а також відео-воркшоп по створенню фліп-буку (Daumenkino) [47]. Для того, щоб ознайомити та пояснити учням тему прислів'їв, спільно опрацьовується загальний зміст прислів'їв, обговорюються та пояснюються окремі прислів'я. На цьому етапі слід сформулювати теоретичне розуміння, оскільки лише на цій основі може відбутися практичне застосування. Для створення короткого анімаційного фільму достатньо камери смартфона та будь-якого додатку для стоп-моушн (Stop-Motion).

Після вступної частини учні самостійно створюють короткометражні фільми принаймні за одним прислів'ям. Це дозволяє дітям досліджувати теми «анімаційний фільм» та «прислів'я» у творчий та діяльнісний спосіб. Основні етапи роботи унаочнено в таблиці 2.2

Таблиця 2.2

Проект по створенню анімаційного фільму на основі прислів'я

Етап	Зміст роботи	Форма організації
Вступ	1. Представляється анімаційний фільм та демонструються короткі фрагменти анімаційного фільму.	Пленарне, фронтальне викладання
	2. Пояснюється термін «прислів'я».	Пленарне, фронтальне викладання

Закріплення	1. Учні обирають прислів'я. Створюються персонажі та фон, а також розкадровка.	Робота в парах або групах
	2. Учні створюють фліп-бук, який ілюструє, як працює анімаційний фільм у невеликому масштабі.	Індивідуальна робота
Впровадження	1. Учні знімають свій анімаційний фільм.	Робота в парі або в групі
	2. Фільм обробляється в кожній групі: окремі частини сповільнюються або прискорюються, до фільму додається музика та ефекти, а також початкові та кінцеві титри.	Робота в парі або в групі
Презентація	Фільм демонструється учням, батькам та іншим відвідувачам. Етапи роботи дітей документуються і представляються за допомогою плакату та фотографій.	Загальна робота

Робота з мовою в такому проєкті не обов'язково є безпосередньо очевидною, вона скоріше проходить не свідомо. Учні інтерпретують, тлумачать і розкривають мовні образи та усвідомлюють можливості мови з практичної точки зору, що робить можливим отримання задоволення від мови. Творчий та орієнтований на дію спосіб роботи з прислів'ями допомагає зануритись у багату лінгвістичну спадщину, збагатитись цінним мовним надбанням.

Прискорення або сповільнення певних частин фільму використовується для створення більшої динаміки чи навпаки виділення (акценту) кульмінаційного моменту. Цей трюк використовує принцип роботи анімаційних фільмів, коли люди або об'єкти зникають або раптово з'являються. Це дуже наочно і вражаюче демонструє процес створення анімаційного фільму.

Виготовлення перекидної книги, інакше кажучи фліп-буку, ще раз пояснює в простій і наочній формі, як працює анімаційний фільм. Фліп-бук

може стати кінцевою формою проєкту, зокрема якщо певні обставини не дозволяють скористатись комп'ютерною технікою. Це також завдання, яке вимагає індивідуальної роботи і тренує дрібну моторику. Самостійно створені фліп-буки можна використати як основу для вікторини, обмінюючись ними учні мали би відгадати прислів'я сховане за анімованою історією. На завершення учні можуть подарувати один одному фліп-буки, що в свою чергу сприятиме розвитку дружньої атмосфери в колективі (Рис. 2.9).

Рис. 2.9 Фліп-буку (Daumenkino)

Підводячи підсумок, можна сказати, що представлені системи вправ з використанням прислів'їв та приказок зайве доводять, що ці фразеологічні форми можуть легко стати основою інтеграції культурних аспектів іноземної мови у навчальний процес. Вивчення та розуміння прислів'їв та приказок не лише сприяє розвитку лінгвістичних навичок, а й допомагає учням осмислити та внутрішньо відчувати неповторний колорит німецької мови.

Завдяки запропонованим вправам розширюються можливості учнів у вираженні власних думок і формулюванні висловлювань, вдосконалюється їх іншомовна комунікативна компетентність. Кожна вправа не лише активізує мовні структури і формує лексичний запас, а й сприяє розвитку образного мислення та творчого підходу до вивчення іноземної мови.

Робота з прислів'ями та приказками вимагає від учнів лінгвістичної та культурної компетентностей, вона розвиває мовленнєві навички, розширює

кругозір, дозволяє зрозуміти глибинний зміст іноземної мови. Це робота в просторі, де є місце для творчого прояву особистості кожного учня, що робить її не тільки більш ефективною, а й змістовно глибшою, захопливішою та більш плідною. У додатку наведено фрагмент уроку німецької мови для учнів 8-го класу з використанням прислів'їв та приказок.

Висновки до розділу 2

Під час написання другого розділу було охарактеризовано роль та значення приказок і прислів'їв у вдосконаленні іншомовної комунікативної компетентності; вивчено можливості, підходи та методи їх використання для розвитку іншомовної комунікативної компетентності учнів на середньому етапі вивчення німецької мови; розроблено навчальні матеріали, комплекси вправ, творчий проєкт на основі прислів'їв та приказок.

У процесі роботи було розглянуто шляхи ефективного застосування сучасних методів, прийомів і вправ у процесі викладання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти задля підвищення якості навчання, вдосконалення і розвитку іншомовної комунікативної компетентності, які ніколи не припиняються і не втрачають своєї актуальності. Важливо пам'ятати про те, що педагогічні завдання мають ставитися не тільки з метою розкриття певного навчального матеріалу, виходячи з можливостей учнів, а й з урахуванням подальших перспектив їх особистісного розвитку загалом та іншомовної комунікативної компетентності зокрема.

Послуговування прислів'ями та приказками сприяє розширенню словникового запасу учнів. Ці мовні одиниці є концентрованим виразом мудрості, традицій та культурного досвіду народу. Вивчення та використання приказок та прислів'їв допомагає учням ознайомитися з різними аспектами німецької культури та менталітету. Це може допомогти у розвитку образного й логічного мислення, оскільки вони містять в собі загальноприйняті істини та

правила поведінки. Крім того, використання прислів'їв та приказок сприяє запам'ятовуванню матеріалу, оскільки вони є короткими та лаконічними, що полегшує їх збереження в пам'яті та наступне відтворення під час комунікації.

Робота має починатись із тлумачення виразів і стати систематичною постійною практикою, що реалізується в різноманітних завданнях і вправах, які дозволяють учням використовувати ці вирази у своєму мовленні: письмові вправи, есе; усні виступи, монологи, доповіді; дискусії, діалоги, дебати; конкурси, ігри, вікторини; проектна робота. Учителем може бути створена колекція, якою учні зможуть послуговуватись як довідником, наприклад, у проектній роботі. Ці методи сприяють розвитку лексичних та аргументаційних навичок, умінню будувати зв'язні тексти, а також сприяють розвитку культурно-мовленнєвої компетенції учнів та інших Soft Skills.

Матеріал прислів'їв та приказок може бути використаним на різних етапах уроку й на всіх етапах навчання, незалежно від рівня мовної підготовки учнів. Хоча варто зазначити, що починаючи з середнього етапу, ефективність їх використання стає помітно вищою, за рахунок зростання рівня більш свідомого використання ідіом у мовленні. Також з розширенням загального словникового запасу зростає обсяг матеріалу, доступного до опрацювання, для досягнення найрізноманітніших цілей та вдосконалення комунікативних навичок.

На середньому етапі навчання прислів'я та приказки можуть виступити в ролі експозиції до уроку, своєрідною основою для комплексу вправ, подальшого обговорення чи написання твору (історії, есе і под.).

Підсумовуючи, можна сказати, що представлені системи вправ з використанням прислів'їв та приказок зайве доводять, що ці фразеологічні форми можуть лягти в основу інтеграції культурних аспектів іноземної мови у навчальний процес. Вивчення та розуміння прислів'їв та приказок не лише сприяє розвитку лінгвістичних навичок, а й допомагає учням осмислити та внутрішньо відчувати неповторний колорит німецької мови.

Робота з прислів'ями та приказками вимагає від учнів лінгвістичної та культурної компетентностей, вона розвиває мовленнєві навички, розширює кругозір, дозволяє зрозуміти глибинний зміст іноземної мови. Це робота в просторі, де є місце для творчого прояву особистості кожного учня, що робить її не тільки більш ефективною, а й змістовно глибшою, захопливішою та більш плідною.

ВИСНОВКИ

У процесі роботи над дослідженням було виконано усі поставлені завдання, яких вимагало досягнення мети. Зокрема, проаналізовано актуальні підходи до визначення поняття іншомовної комунікативної компетентності та її складових. На основі теоретичного аналізу наукової та навчальної літератури було з'ясовано, що іншомовна комунікативна компетентність є ключовим компонентом вивчення іноземної мови, що охоплює здатність ефективно спілкуватися у різних комунікативних ситуаціях. Вона включає в себе мовленнєві навички, знання лексико-граматичних норм, а також культурну компетентність, що дозволяє краще розуміти носіїв мови.

Також було сформульовано і прийнято за основу даного дослідження узагальнене визначення поняття. Іншомовна комунікативна компетентність – це здатність особи успішно налагодити іншомовне спілкування відповідно до актуальних комунікативних потреб в різноманітних міжкультурних ситуаціях із урахуванням лінгвістичних і соціальних правил, яких дотримуються носії мови. Це також здатність провадити навчальну, а в подальшому професійну діяльність іноземною мовою.

У рамках виконання чергового завдання дослідження стало очевидним, що прислів'я та приказки, як виразні мовні одиниці, є важливим елементом вивчення іноземної мови. Їхня сутність полягає у відображенні життєвого досвіду, культурних традицій та соціальних цінностей певного народу. Прислів'я і приказки часто використовуються у повсякденному мовленні, і знання цих фразеологічних одиниць значно підвищує рівень іншомовної комунікативної компетентності.

Розмежування прислів'їв та приказок ґрунтується на їх функціональному та смислово навантаженні. Прислів'я переважно мають повчальний, узагальнюючий характер і несуть морально-етичний зміст, тоді як приказки є, скоріше, короткими образними виразами без дидактичного

змісту.

Короткий аналіз прийнятих у німецькій мові визначень фразеологічних одиниць *Idiom, Redensart, Sprichwort, Redewendung* дозволив зробити висновок про відсутність між ними чіткої межі. Саме встановлення цієї зрозумілої для учнів межі має стати одним з перших завдань, що поставить перед собою вчитель німецької на середньому етапі навчання мови.

Таким чином, використання прислів'їв та приказок у процесі навчання іноземної мови сприяє не лише збагаченню лексичного запасу, але й глибшому розумінню культурного контексту, що є невід'ємною частиною іншомовної комунікативної компетентності. Важко переоцінити прислів'я та приказки як автентичне джерело інформації, яке відображає світогляд народу, його культуру та цінності, і як засіб навчання іноземної мови.

У дослідженні також було охарактеризовано роль та значення приказок і прислів'їв у вдосконаленні іншомовної комунікативної компетентності; вивчено можливості, підходи та методи їх використання для розвитку іншомовної комунікативної компетентності учнів на середньому етапі вивчення німецької мови; розроблено навчальні матеріали, комплекси вправ, творчий проєкт на основі прислів'їв та приказок, не тільки з метою розкриття певного навчального матеріалу, виходячи з можливостей учнів, а й з урахуванням подальших перспектив їх особистісного розвитку загалом та іншомовної комунікативної компетентності зокрема.

Послугування прислів'ями та приказками сприяє розширенню словникового запасу учнів. Ці мовні одиниці є концентрованим виразом мудрості, традицій та культурного досвіду народу. Вивчення та використання приказок та прислів'їв допомагає учням ознайомитися з різними аспектами німецької культури та менталітету. Це може допомогти у розвитку образного й логічного мислення, оскільки вони містять в собі загальноприйняті істини та правила поведінки. Крім того, використання прислів'їв та приказок сприяє запам'ятовуванню матеріалу, оскільки вони є короткими та лаконічними, що

полегшує їх збереження в пам'яті та подальше відтворення в процесі комунікації.

Стало очевидним, що робота має починатись із тлумачення виразів і стати систематичною постійною практикою, що реалізується в різноманітних завданнях і вправах, які дозволять учням використовувати ці вирази у своєму мовленні: письмові вправи (поєднання частин прислів'я; пошук українського еквівалента; утворення прислів'я з поданих слів; продовження прислів'я; переклад українського прислів'я на німецьку мову.), есе; усні виступи, монологи, доповіді (тлумачення прислів'їв за допомогою картинок, пояснення їх значення; підбір синонімічних виразів; підбір прислів'я до запропонованої ситуації; самостійне написання коротких оповідань, які ілюструють прислів'я; вибір улюбленого прислів'я з обґрунтуванням вибору); дискусії, діалоги, дебати; конкурси, ігри, вікторини; проектна робота. Учителем може бути створена колекція, якою учні зможуть послуговуватись як довідником, наприклад, в проектній роботі. Ці методи сприяють розвитку лексичних та аргументаційних навичок, умінню будувати зв'язні тексти, сприяють розвитку культурно-мовленнєвої компетенції учнів та інших Soft Skills.

Матеріал прислів'їв та приказок може бути використаним на різних етапах уроку й на всіх етапах навчання, не залежно від рівня мовної підготовки учнів. Хоча варто зазначити, що починаючи з середнього етапу, ефективність їх використання стає помітно ефективнішою, за рахунок підвищення рівня більш свідомого використання ідіом у мовленні. Також з розширенням загального словникового запасу зростає обсяг матеріалу доступного до опрацювання, для досягнення найрізноманітніших цілей та вдосконалення комунікативних навичок. На середньому етапі навчання прислів'я та приказки можуть виступити в ролі експозиції до уроку, своєрідною основою для комплексу вправ, подальшого обговорення чи написання твору (історії, есе і под.).

Представлені системи вправ з використанням прислів'їв та приказок зайве доводять, що робота з ними вимагає від учнів лінгвістичної та

культурної компетентностей, вона розвиває мовленнєві навички, розширює кругозір, дозволяє зрозуміти глибинний зміст іноземної мови. Це робота в просторі, де є місце для творчого прояву особистості кожного учня, що робить її не тільки більш ефективною, а й змістовно глибшою, захопливішою та більш плідною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бегека Д. А. Підготовка майбутніх магістрів іноземної філології до формування фахової комунікативної компетентності студентів педагогічного університету : автореф дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2015. 20 с.
2. Бідюк Н. М. Комунікативна компетентність майбутнього вчителя філолога : зміст та структура. *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті : досвід, проблеми, перспективи* : Збірник наукових праць третьої Міжнародної науково-практичної конференції (12 – 14 листопада 2012р.). Львів, 2012. С. 158 – 160.
3. Бобкова В., Багмут Й. Українські народні прислів'я та приказки. К. : Держ. вид-во художньої літератури, 1963. 789 с.
4. Волошина О. С. Підготовка вчителя початкових класів до оцінювання іншомовної комунікативної компетентності молодших школярів засобами тестових технологій : автореф дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Кропивницький, 2019. 24 с.
5. Вяхк І. А. Умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2013. 227 с.
6. Галицька М. М. Формування у студентів вищих навчальних закладів сфери туризму готовності до іншомовного спілкування : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. К., 2006. 369 с.
7. Дубенко В. Мовленнєва грамотність : Теорія і практика. Київ : Видавничий дім "Освіта". С.45
8. Завіниченко Н. Б. Особливості розвитку комунікативної компетентності майбутнього практичного психолога системи освіти : дис. ... канд. психол.

- наук: спец. 19.00.07. Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України. К., 2003. 216 с.
9. Капітан Т. Специфіка вживання прислів'їв та приказок в українській та німецькій мовах. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. Кропивницький, 2016. № 146. С. 226–230.
  10. Козак С. В. Формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх фахівців морського флоту : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2001. 224 с.
  11. Костенко Н. І. Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів ВНЗ нефілологічних спеціальностей. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*, 5, 2012. С. 86–89.
  12. Ніколаєва С. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ : Ленвіт, 2002. С. 167-170
  13. Ніколаєва С. Ю. (ред.). Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання. К. : Ленвіт, 2003. 361 с.
  14. Ніколаєва С. Ю. (ред.). Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. К. : Ленвіт, 2013. 592 с.
  15. Онуфрієва Л. А. Психологічні особливості формування іншомовної комунікативної компетенції у студентів-майбутніх випускників немовних спеціальностей ВНЗ. *Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України*. Кам'янець-Подільський : Аксіома, Вип. 12, 2011. С. 727–739.
  16. Павленко О. О. Формування комунікативної компетенції фахівців митної служби в системі неперервної професійної освіти : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. К., 2005. 40 с.

17. Татаренко А.Б. Компетентність – вимога сучасності. *Світло : науково-метод. інф. пізн.-освіт. часопис*. 1996. № 1. С. 57 – 64.
18. Траїліна Л.П. Вживання прислів'їв, приказок та ідіом під час формування фонетичної компетенції. № 16-18. С.108.
19. Тинкалюк О. Сутність і структура іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей вищих навчальних закладів. *Вісник Львівського університету. Серія педагогічна*, Вип 24, 2008. С. 53–63
20. Удовиченко Г. М. Прогресивна і регресивна деривація в системі фразеологізмів. *Мовознавство*. 1984. № 2. С. 18–24.
21. Національна рамка кваліфікацій. 2011.
[https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011- %D0%BF#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text)
22. [Про вищу освіту | від 01.07.2014 № 1556-VII](#)
23. Словник іншомовних слів / уклад.: Л.О.Пустовіт. К.: Довіра, 2000. 136 с.
24. Albrecht, J., & Frey, D. Sprichwörter und Psychologie-eine Annäherung. In D. Frey (Ed.), *Psychologie der Sprichwörter, weiß die Wissenschaft als Oma?* Springer Verlag. 2017. S. 3-14
25. Başgöz İ. Proverb Image, Proverb Message, and Social Change. *Journal of Folklore Research, Bloomington*. Vol. 30, No. 2/3. S. 127–142.
26. Brenner, K., Mahler, F. Sprichwörter und Redewendungen im Deutschunterricht: Vermittlung und Anwendung. München : Ernst Reinhardt Verlag. 2017. 176 s.
27. Burger H. *Phraseologie : eine Einführung am Beispiel des Deutschen*. Berlin : Print Book. 2010. 224 s.
28. Canal M. From Communicative Competence to Communicative Language Pedagogy // Richards J. and Schmidt R., (eds.) *Language and Communication*. London : Longman, 1983. P. 2–27.

29. Coulmas F. Routine im Gespräch : Zur pragmatischen Fundierung der Idiomatik. Wiesbaden, 1981. 262 s.
30. Hofstede, G. Local thinking, global action. Berlin : German paperback publishing house. 2010. 176 s.
31. Jazbec, S., Enčeva, M. Aktuelle Lehrwerke für den DaF-Unterricht unter dem Aspekt der Phraseodidaktik. *Porta Linguarum*, 17, 2012. S. 153–171 URL: <https://doi.org/10.30827/digibug.31971>
32. Jente R. German Proverbs from the Orient. Cambridge. Vol. 48, No. 1. S. 17–37.
33. Kühn, P. Phraseme im Muttersprachenunterricht. In H.Burger, D. Dobrovolskij, P. Kühn, N.R.Norrick, Phraseologie. Ein Internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung. *An International Handbook of Contemporary Research*. Band 2. Berlin, New York, 2007. S. 881–893.
34. Mieder, W. Proverbs : A Handbook. Westport, Connecticut : Greenwood Press. 2004. 203 s.
35. Schmidt, E. Deutsche Redewendungen und Sprichwörter : Ein Handbuch für den Deutschunterricht. Berlin : Langenscheidt. 349 s.
36. Seiler F. Die Entwicklung der deutschen Kultur im Spiegel des deutschen Lehnworts : Dritter Teil: Das Lehnwort der neueren Zeit. Erster Abschnitt. Dogma. 448 s.
37. <https://naurok.com.ua/naukova-stattya-formuvannya-inshomovno-komunikativno-kompetenci---shlyah-do-uspihu-182344.html>
38. [115-Article Text-212-1-10-20200807.pdf](https://www.researchgate.net/publication/315212110-115-Article-Text-212-1-10-20200807.pdf)
39. <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/Стаття-3.pdf>
40. <https://www.sofatutor.com/deutsch/videos/redewendungen-und-sprichwoerter-unterschiede-entwicklungen-und-vergleiche>
41. <https://operone.de/spruch/>

42. <https://operone.de/spruch/de1/>
43. <https://create.kahoot.it/auth/login>
44. <https://www.welt.de/kmpkt/article226256201/Deutsch-Quiz-10-Redewendungen-weisst-du-wie-sie-korrekt-lauten.html>
45. <https://web.de/magazine/wissen/psychologie/fruehe-vogel-gehts-sprichwoerter-quiz-35781978>
46. <https://www.youtube.com/watch?v=wfsyUZWFYmU>
47. https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=s_934Wvv70s
48. <https://www.duden.de/suchen/dudenonline/Sprichwort>
49. <https://www.duden.de/suchen/dudenonline/Redewendung>

ДОДАТКИ

Додаток

Фрагмент уроку з німецької мови для 8-го класу з використанням прислів'їв та приказок для вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності

Lehrer: Guten Tag, liebe Schülerinnen und Schüler! Wie geht es euch heute? Ich hoffe, ihr seid alle bereit für eine interessante Deutschstunde! Heute werden wir über Sprüche und Sprichwörter sprechen. Wer von euch weiß, was Sprüche und Sprichwörter sind?

Schüler 1: Sprüche und Sprichwörter sind kurze Sätze oder Redewendungen, die eine wichtige Botschaft oder eine Weisheit enthalten.

Lehrer: Richtig! Sprüche und Sprichwörter sind wie kleine Weisheiten, die in einer kurzen und prägnanten Form ausgedrückt werden. Sie sind Teil unserer Sprache und tragen viel Wissen und Erfahrung in sich. Heute werden wir lernen, wie wir Sprüche und Sprichwörter verwenden können, um unser monologisches Sprechen zu verbessern.

Schüler 2: Wie können wir das machen?

Lehrer: Das ist eine gute Frage! Wir werden uns zunächst einige Sprüche und Sprichwörter anschauen und ihre Bedeutung verstehen. Dann werden wir lernen, wie man sie in eigenen Sätzen verwendet, um unser monologisches Sprechen zu üben.

Lasst uns mit einem Beispiel beginnen. Hier ist ein bekanntes deutsches Sprichwort: «*Viele Hände machen der Arbeit Ende*». Was denkt ihr, was dieses Sprichwort bedeutet?

Schüler 3: Das bedeutet, dass die Arbeit schneller erledigt wird, wenn viele Menschen helfen.

Lehrer: Genau! Wenn viele Menschen zusammenarbeiten, wird die Arbeit schneller erledigt.

Jetzt möchte ich, dass jeder von euch ein eigenes Beispiel für die Verwendung dieses Sprichwortes denkt. Stellt euch vor, ihr habt in eurer Familie eine wichtige Aufgabe zu erledigen. Wie könntet ihr dieses Sprichwort verwenden, um zu erklären, warum es wichtig ist, dass alle zusammenarbeiten?

Schüler 4: Wenn wir alle zusammenarbeiten, können wir die Aufgabe schneller erledigen und haben mehr Zeit für andere Dinge.

Lehrer: Sehr gut! Das ist ein gutes Beispiel für die Anwendung des Sprichwortes. Jeder von euch kann jetzt ein eigenes Beispiel denken und es uns erzählen. Denkt daran, das Sprichwort in eurem Satz zu verwenden.

(Während die Schüler ihre eigenen Sätze bilden und sie präsentieren, kann der Lehrer ihnen Feedback geben und ihnen helfen, ihre Sprachfähigkeiten zu verbessern. Der Fokus liegt darauf, die Schüler dazu zu bringen, die Sprüche und Sprichwörter in ihrem eigenen monologischen Sprechen zu verwenden und dabei ihre Fähigkeiten in der Bildung von Sätzen, der Grammatik und dem Wortschatz zu stärken.)

Lehrer: Das war wirklich beeindruckend, wie ihr Sprüche und Sprichwörter in eure Sätze eingebaut habt. Sprüche und Sprichwörter sind nicht nur nützlich, um unsere Ideen auszudrücken, sondern auch um unsere Sprache interessanter und ausdrucksstärker zu machen.

Jetzt möchte ich, dass jeder von euch ein Sprüche oder Sprichwort wählt, das euch besonders anspricht. Denkt darüber nach, was dieses Sprüche oder Sprichwort bedeutet und wie ihr es in einem Satz verwenden könnt, um eine Situation oder eine Weisheit auszudrücken. Nehmt euch ein paar Minuten Zeit, um darüber nachzudenken und dann werden wir uns gegenseitig eure Sätze anhören.

(Während die Schüler über ihre gewählten Sprüche und Sprichwörter nachdenken, geht der Lehrer herum und unterstützt die Schüler bei Bedarf. Nachdem genügend Zeit vergangen ist, können die Schüler ihre Sätze präsentieren.)

Lehrer: Jetzt möchte ich von jedem von euch hören, welches Sprüche oder Sprichwort ihr gewählt habt und wie ihr es in einem Satz verwendet.

Schüler 1: Ich habe das Sprichwort «*Wer nicht wagt, der nicht gewinnt*» gewählt. Das bedeutet, dass man manchmal Risiken eingehen muss, um erfolgreich zu sein. In einem Satz könnte ich sagen: «Ich habe mich entschieden, an dem Talentwettbewerb teilzunehmen, weil ich weiß, dass wer nicht wagt, der nicht gewinnt».

Lehrer: Sehr gut! Du hast das Sprichwort gut erklärt und in einem Satz angewendet. Wer ist als nächstes dran?

Schüler 2: Ich habe das Sprüche «*Morgenstunde hat Gold im Mund*» gewählt. Das bedeutet, dass es gut ist, früh aufzustehen und den Tag früh zu beginnen. In einem Satz könnte ich sagen: «Ich stehe jeden Morgen um 6 Uhr auf, weil ich weiß, dass Morgenstunde Gold im Mund hat».

Lehrer: Ausgezeichnet! Du hast das Sprüche gut verstanden und es in einem Satz angewendet. Wer möchte als Nächstes seinen Satz teilen?

(Indem der Lehrer die Schüler abwechselnd ihre Sätze präsentieren lässt, wird das monologische Sprechen und die Anwendung von Sprüche und Sprichwörter gefördert. Der Lehrer kann auf die Aussprache, die Grammatik und den Satzbau achten und den Schülern konstruktives Feedback geben.)

Lehrer: Großartige Arbeit, alle zusammen! Ihr habt gezeigt, wie man Sprüche und Sprichwörter verwenden kann, um Aussagen zu machen und Weisheiten auszudrücken. Das ist ein wichtiger Schritt, um euer monologisches Sprechen zu verbessern. Macht weiter so!

(Der Lehrer kann den Unterricht dann mit einer Zusammenfassung abschließen und den Schülern ermutigen, Sprüche und Sprichwörter auch außerhalb des Unterrichts zu verwenden, um ihre Sprachfähigkeiten weiter zu entwickeln.)